

Wystawa

„Figurki Ibeji. Jak ukoić ból po stracie dziecka...”

2 czerwca – 5 lipca 2015

Organizator: Państwowe Muzeum Etnograficzne
w Warszawie, ul Kredytowa 1

Wystawa „Figurki Ibeji. Jak ukoić ból po stracie dziecka...” jest kolejnym aktem szerszego projektu „Wiwat Polonia! Ślady Polaków w Afryce. Historia i teraźniejszość”, który został zainaugurowany 3 kwietnia 2014 r. W swoim założeniu miał on ukazać dokonania wybitnych Polaków w Afryce na przestrzeni ostatnich 130 lat (patrz „Afryka” 39,2014, s. 132–135). W tym przypadku chodzi o kolekcjonerskie zamiłowania Ryszarda Bojarskiego (inżynier-geolog, pracujący w Nigerii w latach 70.), dzięki którym możliwe stało się poszerzenie kolekcji muzealnej PME. Muzeum zakupiło 51 figurek Ibeji z jego zbiorów: 23 pary figurek oraz pięć pojedynczych rzeźb. Zbiór ten ukazuje niemal całe spektrum figurek Ibeji z większości obszaru regionu kulturowego zamieszkiwanego przez ludność Joruba (z Nigerii, Beninu i Togo).

Wyjaśnienia, dlaczego figurki bliźniąt są tak cennymi eksponatami należy szukać w tradycyjnych wierzeniach Ibów. Ze względu na wagę wydarzenia, jakim są narodziny bliźniąt, w panteonie licznych bogów i bóstw znajduje się patron bliźniąt – Ibedzi. Miał on nawet swoją świątynię w miejscowości Erapo między Lagosem a Badagry, do którego pielgrzymowali rodzice bliźniąt (szerzej: S. Piłaszewicz, *Religie Afryki*, Warszawa 2000, s. 67). Bliźnięta uważa się za ucieleśnienie ich boga. Ibowie wierzą, że bliźnięta są nierozłączne, kiedy więc umiera jedno, rzeźbi się małą figurkę, która ma być siedzibą ducha zmarłego. Figurka powinna być otaczana przez matkę szczególną opieką, noszona przez nią nieustannie, karmiona i chroniona.

Jak czytamy na stronie internetowej wystawy: „Pośród Jorubów występuje najwyższy na świecie odsetek bliźniąt. Szacuje się, że na każde 1000 urodzin – 45 to bliźnięta. Ich narodziny są zwykle okazją do świętowania, ale i powodem do żałobnictwa, bowiem nigdy nie wiadomo co dzieci przyniosą rodzicom”, szczególnie jeśli zdarzy się, że jedno z nich, lub oboje, umierają. Figurki są swoistego rodzaju zabezpieczeniem rodziców: „Zadbane Ibeji przynoszą swym rodzicom zdrowie i powodzenie. Biada jednak tym, którzy je zaniedbują” [<http://www.ethnomuseum.pl/2014-06-10-12-50-23/zakup-figurek-ibeji-z-kolekcji-rodziny-bojarskich/557-zakup-figurek-ibeji-z-kolekcji-rodziny-bojarskich>].

Kolekcja, bardzo efektownie wyeksponowana, robiła duże wrażenie. W przyszłości figurki Ibeji będą integralną częścią stałej wystawy PME – „Afryka”.

Projekt wystawy został sfinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu: „Kolekcje, priorytet: Kolekcje muzealne”.

Małgorzata Szupejko

